

ACCOUNTANTSVERSLAG 2022

Gemeente Nijkerk

26 juni 2023

Per saldo persoonlijker

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Nijkerk
Kolkstraat 27
3861 AK NIJKERK

Ons kenmerk: 1019578-2022-ACV
Datum: 26 juni 2023

Betreft: Accountantsverslag 2022

Geachte gemeenteraad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Nijkerk aan. Onze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 13 oktober 2022. Dit verslag gaat in op onze belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening 2022.

De jaarrekening 2022 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijkerk. Wij hebben dit verslag op 8 juni 2023 in concept gedeeld met de ambtelijke organisatie. Op 12 juni 2023 hebben wij dit verslag besproken met de auditcommissie van de Gemeenteraad.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Nijkerk voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Eshuis Registeraccountants B.V.

Was getekend:

A. van de Groep MSc RA

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Inhoudsopgave

→ Samenvatting	4
Dashboard accountantscontrole	5
Significante en belangrijke risico's	7
→ Analyse jaarrekening	9
Inhoudelijke bevindingen	10
Financiële positie	22
Resultaatanalyse	23
→ Controle verschillen	24
→ Administratieve organisatie en interne beheersing	26
→ IT-audit	29
→ Overige onderwerpen	31
Overige onderwerpen	32
Wet Normering Topinkomens	34
→ Bijlagen.....	35
Bijlage 1: SiSa-bijlage 2022	36
Bijlage 2: Materialiteit.....	37
Bijlage 3: Onafhankelijkheid en ViO	38
Bijlage 4: Communicatie met governance belaste organen	39
Bijlage 5: Beperking verspreidingskring	40
Bijlage 6: Toelichting financiële kengetallen	41

Samenvatting

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Dashboard accountantscontrole

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Nijkerk een goedkeurende controleverklaring af te geven voor zowel de rechtmatigheid als getrouwheid.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1.403.750 respectievelijk € 4.211.250. De rapporteringstolerantie is door de gemeenteraad bepaald conform het controleprotocol, zowel voor fouten als voor onzekerheden. De rapporteringstolerantie is gelijk aan de materialiteit.

Interne beheersing

- Tijdens de werkzaamheden voor de interim controle 2022 zijn voor gemeente Nijkerk opzet en bestaan van de belangrijkste beheersmaatregelen getoetst. Alles in aanmerking nemend vinden wij de AO/IB net als voorgaande jaren kwalitatief voldoende is om een gedegen jaarrekeningcontrole uit te voeren.

Belangrijke aandachtspunten

- Wij hebben een verplichte paragraaf opgenomen in de controleverklaring getiteld Controleaanpak frauderisico's en Controleaanpak continuïteit.
- Wij hebben het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten met betrekking tot de grondexploitatie en de voorzieningen bepaalt en wij hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel.

Financiële positie

- De financiële positie van de gemeente is op basis van de gestelde signaleringswaarden vanuit het BBV goed te noemen.
- De financiële positie ultimo 2022 is verbeterd ten opzichte van 2021. Met name het gevolg van het positieve resultaat over 2022 van ruim € 10,4 miljoen.
- Het beschikbare weerstandsvermogen bedraagt bijna € 37,3 miljoen. De door de gemeente onderkende aanwezige risico bedraagt € 9,8 miljoen. Het beschikbare weerstandsvermogen is daarmee met een factor 4,0 hoger dan het benodigde weerstandsvermogen. Daarmee is uw gemeente te kwalificeren als financieel solvabel.

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Overige gemeente-specifieke onderwerpen:

- Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.
- Wij hebben geen controleverschillen in de verantwoordde informatie in de SiSa-bijlage 2022 geconstateerd.
- Wij hebben één onzekerheid geïdentificeerd in de SiSa-bijlage groot € 158.521 inzake de Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3).
- Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 niet strijdig zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Nijkerk voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
- Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van de overschrijding naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in de jaarrekening. Hiermee legt uw gemeente verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2022. In 2022 is sprake geweest van twee overschrijdingen op programmaniveau, waarvan één overschrijding groot € 164.000 meetelt in ons oordeel. Op investeringskredieten zijn twee rapporteringswaardige kredieten overschreden, te weten de kosten van verkeersmaatregelen Frieswijkstraat (begroot € 105.000, werkelijk € 254.000) en de herinrichting van de Vrouwenweg (begroot € 430.000, werkelijk € 516.000).
- Naar aanleiding van de uitgevoerde controlewerkzaamheden inzake de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij onrechtmatigheden en onzekerheden vastgesteld. Wij hebben een afwijking geconstateerd groot € 1,1 miljoen en een onzekerheid van € 135.000. Op basis van onze evaluatie hebben deze onrechtmatigheden geen impact op de strekking van de controleverklaring.

Sociaal domein

- Wij hebben in de zorguitkeringen in natura onzekerheden voor getrouwheid en rechtmatigheid groot € 1,8 miljoen (2021: € 1,8 miljoen) geconstateerd (WMO € 730.000 en Jeugdwet € 1.043.000), gezien voor deze bestedingen geen (goedkeurende) accountantsverklaring is afgegeven.
- In de BADO-notitie van 13 maart 2018 inzake PGB-verantwoordingen is opgenomen dat de gehele populatie van verstrekte PGB-gelden als onzeker moet worden gewogen, indien de gemeente geen werkzaamheden verricht aan de prestatielevering. Gezien dit het geval is, is € 723.000 als onzeker opgenomen (WMO € 328.000 en Jeugdwet 395.000).
- Wij hebben als onderdeel van de controle van de jaarrekening de verantwoording van de opvang van ontheemde Oekraïners (SiSa-regeling A16) gecontroleerd. Veruit het grootste gedeelte van de verantwoorde kosten betreft de bekostiging met betrekking tot de gerealiseerde opvangplekken per dag. Wij hebben de verantwoorde kosten gecontroleerd op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de verantwoorde gegevens (indicatoren). Tijdens de controle hebben wij geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.
- In overeenstemming met de Beleidsregels Eenmalige energietoeslag 2022 heeft de gemeente Nijkerk zorggedragen voor de uitvoering van deze regeling. Aangezien deze kosten een verlengstuk zijn van de G2-regeling hebben wij deze kosten gecontroleerd mede op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022 en de Beleidsregels Eenmalige energietoeslag 2022. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de verantwoorde kosten. Tijdens de controle hebben wij geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Significante en belangrijke risico's

Post	Risico	Werkzaamheden	Conclusie
Significant risico Het hiernaast genoemde risico heeft geen betrekking op een specifieke post, maar is op basis van onze controlestandaarden voorgeschreven bij iedere controle en de daaraan gekoppelde werkzaamheden dienen door ons uitgevoerd te worden.	Wij onderkennen het risico dat het management van de gemeente de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt met als doel de financiële verslaggeving van de gemeente te beïnvloeden.	• Wij hebben de handmatige aanpassingen en correcties in de administratie over 2022 buiten de reguliere boekingsgang (zoals via het inkoopboek, verkoopboek en/of via het bankboek) gecontroleerd; • Wij hebben de college- en raadsbesluiten doorgenomen. • Wij hebben vastgesteld dat de transacties uit hoofde van de bedrijfsactiviteiten onder de reguliere bedrijfsvoering vallen. • Wij hebben jaarrekeningposten met een schattingselementen gecontroleerd, waaronder de grondexploitaties en de voorzieningen.	• Geen bevindingen • Geen bevindingen • Geen bevindingen • Geen bevindingen
Significant risico Grondexploitaties	Wij onderkennen het risico dat de eindwaarden op de materiele grondexploitaties onjuist zijn bepaald als gevolg van aanwezige schattingselementen.	• Zie separate toelichting verderop in deze rapportage.	• Wij hebben geconstateerd dat project Doornsteeg administratief op een onjuiste manier is verwerkt; • Het resultaat op de GREX wordt € 907.000 hoger en op het faciliterende deel € 28.000 hoger. • Dit verschil is verwerkt in de jaarrekening 2022.

- Inhoudsopgave
- [Samenvatting](#)
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Belangrijk risico

**Rechtmatigheid
inkopen**

Wij onderkennen het risico dat inkopen niet voldoen aan de Europese aanbestedingswet en de hieraan gerelateerde bestedingen niet rechtmatig zijn.

- Zie separate toelichting verderop in deze rapportage.

- Geen bevindingen

Belangrijk risico

**Bestedingen
Ontheemden Oekraïne**

Wij onderkennen een risico op onrechtmatige bestedingen uit hoofde van de taken die de gemeente uitvoert als gevolg van de oorlog in Oekraïne, bijvoorbeeld ten aanzien van de opvang en levensonderhoud van ontheemden Oekraïne, uitgegeven energietoeslag en aanvullende bijdragen die verbonden partijen en/of subsidierelaties benodigd zijn.

- Zie separate toelichting verderop in deze rapportage.

- Geen bevindingen

Analyse jaarrekening

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Inhoudelijke bevindingen

De belangrijkste boodschappen voor de raad van de gemeente Nijkerk zijn:

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Nijkerk uitgevoerd en zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid te verstrekken. Dat houdt het volgende in:

- Naar ons oordeel geeft de jaarrekening 2022 van de gemeente Nijkerk een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva per 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
- Voorts zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening 2022 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.
- De jaarstukken 2022 van uw gemeente bestaan uit:
 - o Het jaarverslag 2022 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
 - o De jaarrekening 2022 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

In het onderdeel “programmaverantwoording” van het jaarverslag dient informatie te worden opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- o Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV;
- o Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van de gemeenteraad in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen; en
- o Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

- Wij hebben de in de jaarrekening 2022 van de gemeente Nijkerk opgenomen verantwoording inzake de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd met inachtneming van de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij concluderen dat de in de jaarrekening 2022 opgenomen verantwoording met toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Rapporteren over fraude

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie, ondermijning en de naleving van andere wet- en regelgeving.

De aandacht voor het thema fraude en integriteit neemt de laatste jaren steeds verder toe. Het zorgt ervoor dat organisaties steeds vaker gevraagd wordt transparant te zijn in de visie, het beleid en het toezicht op het integer handelen in alle geledingen van de organisatie. Dat gaat dus niet alleen over fraude maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik, het hanteren van gedragscodes en de naleving van andere regelgeving bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu. Dit geldt niet alleen op de werkvloer, maar vraagt ook iets van organisatie en bestuur.

Met ingang van 2022 is het op grond van de verslaggevingsregels voor veel organisaties verplicht om in het jaarverslag te rapporteren over de fraudegevoeligheid van de organisatie. Voor gemeenten geldt een aanbeveling om hierover te rapporteren vanuit de kadernota rechtmatigheid. Voor gemeenten geldt echter vanuit Artikel 2:391 lid 1 BW dat voornaamste risico's dienen te worden toegelicht in onder andere de paragraaf bedrijfsvoering. Wij dienen als uw accountant er op toe te zien dat het college B&W rapporteert over de voornaamste frauderisico's en het fraudemanagement van de gemeente.

De afgelopen jaren hebben we steeds aandacht gevraagd voor het opstellen van een (fraude)risicoanalyse en de rapporteringsverplichting in veel sectoren is een volgende stap in dit proces. De gemeente Nijkerk beschikt over een stelsel aan maatregelen om fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan, echter is dit niet geformaliseerd in een integrale (fraude)risicoanalyse inclusief de rapportering over de fraudegevoeligheid van de activiteiten. De gemeente heeft gerapporteerd in paragraaf "Frauderisico's". Wij verwijzen in onze controleverklaring in sectie "Controle-aanpak frauderisico's".

De accountant maakt zelf ook een inschatting van de frauderisico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

In iedere organisatie bestaat een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen. Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen. Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties en het naleven van aanbestedingsregels.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van burgemeester en wethouders, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd. Onze conclusie is dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesaties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Continuïteitsbeoordeling

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de gemeente om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten. Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren.

Vanwege de coronapandemie, de energieprijzontwikkeling en ontwikkelingen in de regelgeving voor accountants is, net als bij het onderwerp fraude, steeds vaker informatie in de controleverklaring opgenomen over de

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

continuïteitsbeoordeling die wij uitvoeren. De continuïteitsafwegingen worden bij u op dit moment veelal expliciet gemaakt en zijn onderdeel van het proces waarin organisatie en bestuur worden betrokken. Dit heeft haar weerslag in bijvoorbeeld paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, waarin u aandacht heeft voor uw risicobeheersing, de continuïteit van de bedrijfsvoering zowel intern als regionaal en de gestelde norm kengetallen waarop de provincie haar beoordeling baseert. De provincie heeft in haar brief van 10 februari met zaaknummer 2021-006013 aangegeven dat de gemeente Nijkerk onder repressief toezicht staat van de provincie. Dit is de reguliere vorm van toezicht. Tevens is er geen sprake van een artikel 12 status bij de gemeente.

Grondexploitaties

De balanspost met de belangrijkste schattingselementen in de jaarrekening van de gemeente Nijkerk betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties). Deze balanspost is op grond van haar omvang ad € 30,1 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook vanwege de schattingselementen die een rol spelen bij het ramen van de nog te realiseren opbrengsten ad € 148,5 miljoen en lasten ad € 106,1 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen tezamen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het resultaat van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien verwacht wordt dat het project verlieslatend is, en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Ten behoeve van de waardering van de bouwgronden in exploitatie per balansdatum dient de gemeente per individuele grondexploitatie te bepalen of de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar de beste inschatting, terugverdiend zullen worden.

Controlewerkzaamheden grondexploitaties

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vier P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn;
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?

De 4 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'. De balanswaarde (boekwaarde minus de voorzieningen) van de grondexploitaties (BIE) is in 2022 toegenomen van € 26,3 miljoen tot € 30,2 miljoen.

Controleplan en uitvoering

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties, zijnde vooral de uitgangspunten voor de planning (fasering), de programmering, het prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijgingen en de gehanteerde rekenrente, hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen; met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door u voor de jaarrekening 2022 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Planeconomen, civiele technici en wij hebben nadrukkelijk aandacht besteed aan de controle van de prognoses in de lopende materiële complexen, alsmede complexen met een minimaal resultaat. De herzieningen ultimo 2022 maken een deugdelijke indruk. Wat betreft de toegerekende rente en de disconteringsvoet wordt aangesloten bij de richtlijnen die het BBV hiervoor geeft. Voor wat betreft de plan- en beheerskosten en resterende looptijden van de woningbouwcomplexen wordt een voorzichtige houding ingenomen.

Risicoanalyse

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier al contracten/overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol. Een langere doorlooptijd van de projecten zorgt voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever wordt naarmate de doorlooptijd toeneemt. Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen en grondopbrengsten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2022 zijn verwerkt, zijn door ons beoordeeld en als aannemelijk aangemerkt.

De parameters en renteberekeningen zijn conform de voorschriften van het BBV. De parameters worden jaarlijks via een aparte notitie vastgesteld. Alle herzieningen worden voorafgaand aan het afgeven van onze verklaring vastgesteld door de raad. Wij concluderen dat alle vereisten van het BBV zijn gevolgd en dat er geen aanwijzingen zijn dat de voorzieningen op de complexen verhoogd moeten worden.

In 2022 zijn een tweetal nieuwe complexen in ontwikkeling genomen. Dit betreft Nijkerkerveen deelplan 3 en Stadshaven Nijkerk. Daarnaast hebben wij specifiek aandacht besteed aan de administratieve verwerking van Doornsteeg.

Nijkerkerveen deelplan 3

In Nijkerkerveen wil de gemeente Nijkerk (verder) uitbreiden. In 2022 zijn deelplannen 1a, 2 (dorp) en 3a (Laakweg) gesloten en is deelplan 3 geopend en moet worden voorzien in circa 340 woningen. De gronden ten behoeve van de woningbouwontwikkeling zijn in onverdeeld eigendom van de gemeente en ontwikkelaar Plankenburg. Deze grondexploitatie wordt in samenwerking met Plankenburg gerealiseerd, waar op basis van de samenwerkingsovereenkomst sprake is van een gezamenlijk rekening en risico. De gemeente Nijkerk heeft beheer over de grondexploitatie en koopt daarom ook de gronden. Wij hebben rekening gehouden met dit gezamenlijke rekening en risico bij de controle van de totaal verwachte winst.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

In 2022 zijn enkel kosten gemaakt voor deze grondexploitatie, groot € 10,5 miljoen. Ultimo 2022 wordt een winst verwacht op het project van € 2,4 miljoen. Omdat er nog geen opbrengsten gerealiseerd zijn ultimo 2022 op het project is er conform de voorgeschreven winstberekening door de Commissie BBV (Percentage of Completion, POC) nog geen winst genomen.

Wij hebben diverse controlewerkzaamheden uitgevoerd op de verwachte kosten en opbrengsten, om vast te stellen dat er ultimo 2022 geen sprake is van een verlies. Een verliesvoorziening moet namelijk worden gevormd zodra deze voorzienbaar is.

Stadshaven Nijkerk

Het gebied van de Havenkom wil Nijkerk omvormen in een woon- en leefgebied met circa 600 woningen. De ontwikkeling van Stadshaven Nijkerk kent een financieel tekort. Daarom heeft gemeente Nijkerk twee subsidies aangevraagd: Woningbouwimpuls van het Rijk (€ 4.155.099) en cofinanciering bijdrage Woningbouwimpuls van Provincie Gelderland (maximaal € 637.000). Ultimo 2022 is het volledige bedrag van het Rijk reeds ontvangen en ook binnen de grondexploitatie 100% gerealiseerd. Er hangen voorwaarden aan de Woningbouwimpuls subsidie (verder WBI). De gemeente heeft ultimo 2022 de inschatting gemaakt dat de gemeente aan de betreffende subsidievoorwaarden voldoet en ook voor de looptijd van de grondexploitatie zal blijven voldoen. Dit betreft een inschatting welke de gemeente elk jaar zal moeten herijken bij de herzieningen, omdat de subsidie toeziet op een onrendabele top op de grondexploitatie.

Bij de controle van deze grondexploitatie hebben wij aandacht besteed aan de nauwkeurigheid en de volledigheid van de geboekte verliesvoorziening. Conform het BBV heeft gemeente Nijkerk de verliesvoorziening opgenomen tegen contante waarde.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat sprake is van verwachte kosten die gebaseerd zijn op ramingen van derden die in januari 2023 zijn opgesteld. In 2023 en 2024 worden kostenstijgingen van 5% verwacht voor civiele werkzaamheden. Voor overige werkzaamheden is dit 2,5%, alsmede voor de jaren 2025 en later. De verwachte opbrengststijging is vanaf 2025 2% (2023 en 2024: nihil). Op basis van de recente ramingen en de percentages die worden ondersteund door externe bronnen, vinden wij de gehanteerde parameters acceptabel.

Doornsteeg

Doornsteeg is in het verleden als één grondexploitatie vastgesteld door de Gemeenteraad, maar de administratieve afhandeling is in meerdere deelcomplexen opgesplitst. Zo zijn er deelcomplexen waar geen opbrengsten tegenover staan, zoals de bouw van de fietstunnel naar Doornsteeg toe en de te realiseren geluidswal. Dit zou dan als negatieve GREX moeten terugkomen indien je deze behandelt als deelcomplex voor de jaarrekening.

Dit is (verslaggeving technisch) onjuist en onwenselijk gezien dan nu een groot negatief resultaat ontstaat, omdat verliezen genomen worden zodra deze voorzienbaar zijn, waar deze in de toekomst zullen worden verrekend met verwachte winsten. De eindwaarde van het totale project is namelijk wel positief.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Wij hebben Nijkerk om een standpunt gevraagd of ze dit zien als deelcomplex of als één project. Het management is van mening dit als één complex te zien. Wij kunnen ons hierin vinden, gezien dit beter aansluit bij het matchingprincipe. Immers, de geluidswal en fietstunnels (en andere verliesgevende deelcomplexen) worden gebouwd ten behoeve van de gronduitgifte en daarmee ook woningbouw.

Bij de start van onze controlewerkzaamheden was het deelcomplex 'Fietstunnels' met geboekte kosten groot € 906.000 afgesloten in 2022. Dit hebben wij aangemerkt als controleverschil en is gecorrigeerd. Daarnaast is op totaalniveau van het project gekeken wat de voortgang is op basis van de POC-methode. De in het verleden genomen winst op basis van de deelcomplex-systematiek was niet materieel en daarmee is gekozen om deze niet de verrekenen / corrigeren dan wel in de beginbalans aan te passen. Het verschil tussen de in het verleden genomen winsten op basis van deelcomplex-systematiek en de berekende winst op basis van de huidige totaalcomplex-systematiek is van verwaarloosbare betekenis. Dit maakt dat er tevens geen aanvullende winstboeking in 2022 nodig is.

Om in de toekomst naar de voortgang te kijken van het project dient daarom te worden gekeken naar de POC inclusief gemaakte kosten en opbrengsten op fase 1, maar in het totaal van de verwachte winst dient hier geen rekening mee te worden gehouden.

Faciliterend deel Doornsteeg

Het faciliterende deel op totaalniveau geeft een negatief resultaat van € 1.308.000, waarvan € 653.000 negatief resultaat (fase 1) en € 41.000 negatief resultaat (volkstuinten) in het verleden reeds zijn genomen. Het overige deel groot € 614.000 dient als verlieslatend contract te worden aangemerkt, waarvoor een voorziening wordt gevormd. Wij hebben dit opgenomen als controleverschil en dit is gecorrigeerd in de definitieve versie van de jaarrekening.

Sociaal Domein

Persoonsgebonden Budget (PGB)

Ook over 2022 heeft de accountant van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) niet-goedkeurende controleverklaringen afgegeven bij de verantwoordingen over 2022 inzake de persoonsgebonden budgetten (PGB's) jeugdwet en WMO. Evenals voor 2021 en eerder betreft het controleverklaringen met beperking. Daardoor bestaat in beginsel onzekerheid over de door de gemeente Nijkerk verantwoorde PGB-bestedingen over 2022. Gerekend met de onrechtmatigheidspercentages, zoals gerapporteerd door de accountant van de SVB, komt de geëxploreerde fout in de populatie over 2022 uit op € 8.094 voor WMO en € 11.456 voor de Jeugdwet.

In de BADO-notitie van 13 maart 2018 inzake PGB-verantwoordingen is opgenomen dat de gehele populatie van verstrekte PGB-gelden als onzeker moet worden gewogen, indien de gemeente geen werkzaamheden verricht aan de

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

prestatielevering. Gezien dit het geval is, is € 723.000 als onzeker opgenomen (WMO € 328.000 en Jeugdwet 395.000) in onze afweging van het oordeel.

Sociaal domein (Zorg in natura)

Uw gemeente voert de nieuwe taken WMO en de Jeugdwet zelfstandig uit. U heeft weliswaar de zorgadministratie Jeugdwet belegd bij Foodvalley, maar Foodvalley geeft bij de verantwoording van de Jeugdwetgelden geen zekerheden af omtrent de getrouwheid en/of rechtmatigheid van deze gelden. Uw gemeente is daarmee zelf verantwoordelijk voor de inrichting van een administratieve organisatie en interne beheersing welke in staat is de getrouwheid en rechtmatigheid van de zorgbestedingen WMO en Jeugd vast te stellen. Dit laatste brengt uitdagingen met zich mee, waaronder afhankelijkheid van derden. U maakt als gemeente namelijk gebruik van productieverantwoordingen en controleverklaringen van zorgaanbieders wie de zorg uitvoeren en daarover verantwoorden. Echter, niet alle zorgaanbieders zullen een controleverklaring bij de productieverantwoording overleggen dan wel omdat de bestedingen < € 125.000 (conform het landelijk controleprotocol) dan wel omdat de zorgaanbieder daartoe niet in staat is (afwijkende verklaring, niet tijdige verklaring). Dit zorgt ervoor dat u gemeente onzekerheden heeft in het sociaal domein ten aanzien van de WMO en Jeugdwet. Tezamen met onze bevindingen inzake de overgang van Menscentraal naar Wisportaal, zijn wij van mening dat de gemeente Nijkerk op dit punt verder 'in control' moet komen. Zie ook onze bevinding in hoofdstuk 'Administratieve organisatie en interne beheersing'.

Wij hebben in de zorguitkeringen in natura onzekerheden voor getrouwheid en rechtmatigheid groot € 1,8 miljoen (2021: € 1,8 miljoen) geconstateerd vanuit de WMO € 730.000 en Jeugdwet € 1.043.000.

Wij zouden u aanraden om onderzoek te doen naar een andere manier van het zorg contracteren (uitvoeringsvarianten), een andere manier van verantwoorden en daarmee een andere inrichting van de administratieve organisatie en interne beheersing waarbij de afhankelijkheid van productieverantwoordingen wordt verminderd. Wij willen hier graag uw ambtelijke organisatie verder in adviseren, maar wijzen u ook op de richtlijnen vanuit het Ketenbureau iSociaal Domein, thema's: 'Financieel-administratie uitvoering' en 'Verantwoording'.

SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Hiervoor verwijzen wij naar bijlage 1 in dit verslag.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Regeling A16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne

Op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne heeft de gemeente Nijkerk de gemaakte kosten rondom Opvang ontheemden Oekraïne verantwoord in de SiSa bijlage, onder regeling A16. Oekraïense ontheemden zijn geregistreerd en verbleven in één van de opvanglocaties zoals beschikbaar gesteld door de gemeente of op een particulier opvangadres in de gemeente Nijkerk.

Wij hebben als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2022 deze A16 regeling gecontroleerd. Veruit het grootste gedeelte van de verantwoorde kosten betreft de bekostiging met betrekking tot de gerealiseerde opvangplekken per dag. Wij hebben deze kosten gecontroleerd op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de verantwoorde gegevens (indicatoren).

Daarnaast is in regeling C9 Specifieke uitkering Woningbouwimpuls (C9) de cumulatieve opbrengsten niet volledig opgenomen. Een bedrag groot € 60.000 inzake een subsidie van Provincie Gelderland is niet opgenomen in de cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T).

Energietoeslag

In overeenstemming met de Beleidsregels Eenmalige energietoeslag Nijkerk 2022 heeft uw gemeente over 2022 zorggedragen voor de uitvoering van deze regeling. Inwoners van de gemeente konden, indien zij voldoen aan bepaalde voorwaarden zoals opgenomen in de Beleidsregels, een energietoeslag aanvragen. Inwoners met een uitkering op grond van de algemene bijstand, de IOAW/IOAZ, bijzondere bijstand of met een inkomen dat niet hoger is dan 120% van de toepasselijke bijstandsnorm komen voor de toeslag in aanmerking.

De eenmalige energietoeslag betrof € 800 per huishouden met een laag inkomen. Een aanvullende uitkering van € 500 is uitgekeerd waarbij huishouden aan het maximale bestaansminimum voldeden.

Aangezien deze kosten een verlengstuk zijn van de G2-regeling hebben wij deze kosten gecontroleerd mede op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022 en de Beleidsregels Eenmalige energietoeslag Nijkerk 2022. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de verantwoorde kosten. Tijdens de controle hebben wij geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd. Vanuit de december circulaire is er voor 2023 nog een toeslag vastgesteld, waardoor een tweede tranche van deze uitbetalingen doorloopt tot in 2023.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Bevindingen aanbestedingen

Europese aanbestedingen

Uit onze rechtmatigheidscontrole van uw aanbestedingen blijkt de volgende fouten uit hoofde van de Europese aanbestedingswet:

Inkoopbehoefte	Omvang in €
Software (4 contracten)	351.000
Verzekeringen (2 contracten)	345.000
Afval (2 contracten)	165.000
Rioolreiniging	96.000
Beveiligingsdiensten	119.000
Totaal	1.076.000

Daarnaast hebben wij twee onzekerheden geïdentificeerd zijnde € 106.000 inzake het maaien van bermen en € 29.000 inzake diensten waarvoor geen opdracht(bevestiging) aanwezig is. De totale onzekerheid bedraagt daarmee € 135.000.

Wij hebben vastgesteld dat de inhoud en vastlegging van de eigen inkoopdossiers binnen de gemeente de nodige aandacht vereist. Stukken zijn niet altijd direct voorhanden, of liggen verspreid in de organisatie. Hetzelfde geldt voor overwegingen inzake de rechtmatigheid van de inkopen en de daarmee gepaarde conclusies.

In verantwoordingsjaar 2023 zal u zelf een oordeel dienen te vellen over de rechtmatigheid van de aanbestedingen. Het op orde hebben van de verantwoordingsinformatie in deze dossiers gaat bijdragen aan het efficiënt en effectief uitvoeren van deze controles.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Begrotingsrechtmatigheid

Voor wat betreft de begrotingsrechtmatigheid dienen de lasten beoordeeld te worden op het niveau van de door de raad vastgestelde programma's. In onderstaand overzicht zijn de door ons geconstateerde afwijkingen opgenomen:

Overzicht programma's (x € 1.000)

Programma	Begroting lasten	Rekening lasten	Saldo	Toelichting
Programma 1 - Inclusief	43.775	42.353	1.422	
Programma 2 – Energiek	14.115	12.531	1.584	
Programma 3 – duurzaam	9.769	6.180	3.589	
Programma 4 – Ruimte	42.628	39.079	3.549	
Programma 5 – Ondernemend	6.106	6.446	-/- 340	Afwijking*
Programma 6 – Veilig	4.080	4.244	-/- 164	Afwijking*
Programma 7 – Organisatie en financiën	21.089	18.401	2.688	

* Op programma 5 en 6 zijn de werkelijke lasten hoger dan de begrote lasten. Programma 5 is overschreden door verkoop van bedrijfsterreinen, waardoor zowel de lasten als baten toenemen en is daarmee rechtmatig. Programma 6 valt hoger dan begroot uit als gevolg van inhuurkosten op Openbare orde en veiligheid en het doteren aan een voorziening. Het management is van mening dat de inhuurkosten vanuit het (integrale) personeelsbudget worden gedekt. Op basis van het controleprotocol valt dit binnen het beleid, maar zijn ten onrechte niet tijdig geautoriseerd en daarmee aangemerkt als onrechtmatig.

Investeringskredieten

In de toelichting MVA van de jaarrekening worden de investeringskredieten zoals vastgesteld verantwoord en worden de bestedingen per heden op de kredieten inzichtelijk gemaakt. Op investeringskredieten zijn twee rapporteringswaardige kredieten overschreden, te weten de kosten van verkeersmaatregelen Frieswijkstraat (begroot € 105.000, werkelijk € 254.000) en de herinrichting van de Vrouwenweg (begroot € 430.000, werkelijk € 516.000). Tegenover de investering in verkeersmaatregelen Frieswijkstraat staan subsidies, waardoor deze niet meeweegt in ons oordeel. Voor de herinrichting van de Vrouwenweg is in het verleden reeds een voorziening gevormd, waardoor deze post in feite geen investering is, maar een onttrekking aan de voorziening. Daarom hebben wij deze post aangemerkt als presentatieverschil (gezien deze maatregelen geboekt zijn onder de materiële vaste activa in plaats van de voorzieningen) en niet als onrechtmatigheid.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Financiële positie

In de Jaarstukken 2022 is in de 'Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' het risicoprofiel van de gemeente Nijkerk geschetst, alsmede de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Volgens de door Nijkerk gehanteerde systematiek bedraagt deze verhouding ultimo 2022 van 4,0 (2021: 10,2). Daarmee is een sterk dalende lijn in de ratio voor het weerstandsvermogen te zien. Dit komt enerzijds door een stijging van het beschikbaar weerstandsvermogen als gevolg van het positieve resultaat 2022. Anderzijds zijn de gewogen risico's in 2022 toegenomen (van € 3,0 miljoen in 2021 naar € 9,8 miljoen in 2022). De gewogen risico's zijn met name gestegen bij de grondexploitaties als gevolg van het openen van negatieve grondexploitatie Stadshaven Nijkerk.

Voor gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen zijn een zestal kengetallen vastgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Wij hebben in bijlage 6 van dit verslag ter duiding de betekenis per kengetal opgenomen. Er is geen vaste norm of streefwaarde voor de hoogte van de kengetallen; een gebruiker dient alle kengetallen in ogenschouw te nemen bij het beoordelen van de financiële positie van een decentrale overheid. Wel hanteert de overheid drie signaleringswaarden, namelijk minst risico, neutraal en meest risicovol. Onderstaand overzicht toont (verkort) de financiële positie van uw gemeente op 31-12-2022:

Kengetal	JRK 2021	Begroting 2022	JRK 2022	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	49%	75%	45%	< 90	90 - 130	> 130
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	51%	75%	47%	< 90	90 - 130	> 130
Solvabiliteit	41%	32%	42%	> 50	20 – 50	< 20
Structurele exploitatieruimte	-0,6%	-0,8%	4,25%	> 0	0	< 0
Grondexploitatie	23%	22%	22%	<20	20 – 35	>35
Belastingcapaciteit	82%	82%	75%	<95	95 – 105	>105

Op basis van bovenstaand overzicht blijkt dat gemeente Nijkerk qua signaleringswaarden van de kengetallen in de categorie "minst risicovol" zit, afgezien van de solvabiliteit (neutraal) en grondexploitatie (neutraal).

Qua financiële positie zien wij geen grote uitdagingen voor Nijkerk over de toereikendheid van het vermogen. Het is wel aan het college en de raad om te beoordelen hoe het gereserveerde geld het beste ingezet kan worden. Daarin ligt de uitdaging in het vinden van een balans tussen financiële stabiliteit en inzet van de reserves ten behoeve van de burgers.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Resultaatanalyse

In de jaarrekening is het resultaat ten opzichte van de begroting vóór en na wijziging als volgt samengevat:

X € 1.000	Raming vóór wijziging	Raming na wijziging	Realisatie
Baten	€ 102.384	€ 136.466	€ 133.878
Lasten	€ 103.894	€ 143.337	€ 129.495
Saldo van baten en lasten	€ -1.510	€ -6.871	€ 4.383
Onttrekking reserves	€ 6.840	€ 9.600	€ 16.923
Toevoeging reserves	€ 8.577	€ 21.690	€ 10.879
Gerealiseerd resultaat	€ 227	€ 5.219	€ 10.429

In de programmaverantwoording worden de verschillen ten opzichte van de raming na wijziging uitgebreid toegelicht, ook voor wat betreft de mutaties in de reserves. Ook in de toelichting op de rekening van baten en lasten worden de verschillen toegelicht, logischerwijs in meer gecomprimeerde vorm om doublures voor de lezer te voorkomen.

Controle verschillen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- **Controleverschillen**
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Controleverschillen

Wij hebben de volgende ongecorrigeerde fouten respectievelijk onzekerheden in de controle 2022 geconstateerd:

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Geen sprake van getrouwheidsfouten		
(Sub)Totaal getrouwheidsfouten	Nihil	Nihil
Fouten Europese aanbestedingen	1.076.000	
Onrechtmatig PGB (projectiebrief PGB van SVB)	20.000	
Begrotingsonrechtmatigheden	164.000	
Totaal rechtmatigheidsfouten	1.260.000	

Aard van de onzekerheden	Onzekerheid
Onzekerheden sociaal domein	1.772.000
Onzekerheden PGB	723.000
Onzekerheden rechtmatigheid Europese Aanbestedingen	135.000
Onzekerheid SiSa-bijlage H25	159.000
Totaal onzekerheden	2.789.000

Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. Wij hebben geen tekortkomingen in de toelichtingen geconstateerd.

Voorgaande tabel wordt tevens in de schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening 2022 opgenomen die de wethouder aan ons gaat verstrekken alvorens wij de controleverklaring bij de jaarrekening 2022 afgeven.

Administratieve organisatie en interne beheersing

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- **Adm.organisatie en interne beheersing**
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Administratieve organisatie en interne beheersing

Wij hebben, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2022, de interim-controle voor de gemeente Nijkerk in het najaar van 2022 uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2022 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. Onze conclusies inzake de interne beheersing zijn opgenomen in onze managementletter 2022 d.d. 3 januari 2023.

Naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden 2022 hebben wij een aantal nieuwe bevindingen opgenomen. Deze komen deels voort uit een verdere verdieping van onze controle op basis van onze controlestandaarden. Daarnaast leiden actuele ontwikkelingen tot nieuwe uitdagingen die een beroep doen op het aanpassingsvermogen van de gemeente.

Alles in aanmerking nemend vinden wij de AO/IB net als voorgaande jaren kwalitatief voldoende is om een gedegen jaarrekeningcontrole uit te voeren. Wij vinden het noemenswaardig hoe de gemeente is meebewogen met de actuele ontwikkelingen en doelmatig te werk is gegaan om de maatschappelijke doelen als de energietoeslagen en opvang ontheemden Oekraïne te realiseren.

Onze bevindingen en adviespunten zijn in goede samenspraak met de ambtelijke organisatie tot stand gekomen onder het motto “als je ergens snel wilt komen moet je alleen gaan, als je ver wilt komen moet je samen optrekken”. Daarnaast zien wij deze punten als een stip op de horizon, gericht op het toekomstbestendig door ontwikkelen van de kwaliteit van de organisatie en de onderliggende processen.

Wij hebben het management om een update gevraagd van de opvolging van de managementletter. Wij hebben kennis genomen van een memorandum voor de directie van de VIC, die de voortgang van de (opvolging van de) managementletter bewaard. In deze memorandum wordt opgeroepen tot het opvolgen van de resterende zeventien punten, waar tot en met mei 2023 volgens de VIC totaal zeven punten zijn afgewerkt. Daarnaast vestigen wij specifiek aandacht op de volledigheid van de overgang van Menscentraal naar Wisportaal ten behoeve van de zorgbestedingen. In juni 2022 is gemeente Nijkerk overgestapt van Menscentraal naar Wisportaal. In de managementletter van 3 januari 2023 hebben wij aangegeven nog geen overgangsdOCUMENTEN te hebben ontvangen. Wij hebben ten tijde van de balanscontrole nogmaals navraag gedaan naar deze overgangsdOCUMENTEN. Deze zijn tot op

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- [Adm.organisatie en interne beheersing](#)
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

heden niet beschikbaar. Daarmee bestaat er een risico dat de conversie van Menscentraal naar Wisportaal niet volledig en nauwkeurig is uitgevoerd. Wij bevelen u aan (achteraf) een analyse te maken waaruit blijkt dat de beschikkingen per laatste datum vóór overgang zoals opgenomen in Wisportaal aansluiten met de initieel opgenomen beschikkingen in Wisportaal op medewerkersniveau. Daarnaast adviseren wij u om te kijken hoe is omgegaan met declaraties die op de dag van de implementatie/overgang zijn gedaan door zorgaanbieders. Wij hebben de volledigheid van de schulden uit hoofde van zorgbestedingen vastgesteld aan de hand van de (goedkeurende) accountantsverklaringen van de zorgaanbieder bij de productieverantwoording over 2022. Gezien niet bij alle zorgaanbieders (goedkeurende) accountantsverklaringen worden afgegeven, hebben wij onzekerheden geïdentificeerd in de zorgbestedingen. Verwezen wordt naar 'analyse jaarrekening' en 'controleverschillen'.

Voor onze detailbevindingen verwijzen wij u naar de volledige tekst van de managementletter 2022.

IT-audit

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- **IT-audit**
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

IT-audit

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

In het kader van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2022 hebben wij een update van de IT-audit werkzaamheden over boekjaar 2021 uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene ICT beheersmaatregelen binnen de automatiseringsomgeving van de gemeente Nijkerk. Goedwerkende geautomatiseerde systemen kunnen bijdragen aan de doorontwikkeling van processen zodat Nijkerk toekomstbestendig kan (blijven) opereren en daarmee risico's op effectieve en efficiënte wijze mitigeren. Het optimaliseren van processen zal tevens een bijdrage leveren bij het oplossen van een aantal bevindingen in de bedrijfsvoering die in eerdere jaren zijn geconstateerd, zoals het versterken van de processen rondom het toekennen, wijzigen en ontnemen van rechten en rollen in bedrijf kritische applicaties. In voorgaand boekjaar hebben wij een aantal bevindingen geconstateerd die deels opgelost zijn. De gemeente heeft bewust gekozen om de resterende punten vanaf 2023 op te lossen. Van de negen bevindingen op het gebied van IT zijn er vijf onderhanden en is op één bevinding is nog geen actie ondernomen. Voor details verwijzen wij naar de managementletter van 3 januari 2023.

Wij merken op dat het merendeel van de bevindingen nog niet is opgevolgd. Wij hebben kennis genomen van het (concept) memorandum van de VIC aan de directie waar opgeroepen wordt om actie te ondernemen. Wij onderschrijven deze oproep.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hiervoor besproken.

Overige onderwerpen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Overige onderwerpen

Verbijzonderde interne controle - planning

In 2022 heeft de VIC-functie tijdelijk stil gelegen. In 2022 heeft een totale personeelwisseling plaatsgevonden waardoor in de tweede helft van 2022 één fulltime medewerker zonder werkervaring en één medewerker ad interim (parttime). Op dit moment wordt er gewerkt aan een duidelijke invulling en positionering van de VIC als onderdeel van het three-lines-of-defence model. Voor het boekjaar 2022 zullen wij ook niet steunen op de werkzaamheden van de VIC-medewerkers.

Ten aanzien van de VIC merken wij op dat de VIC-functie zich meer begeeft in de richting van controleur en in mindere mate ingezet wordt om controles als gevolg van leemtes in processen uit te voeren. Deze controles worden nu deels uitgevoerd door de lijn zelf. Dit stelt de VIC in staat om vanuit hun rol te kunnen toetsen op de werking van deze controles. Dit laatste is een belangrijk instrument voor de VIC t.a.v. het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023. Voor 2023 en verder ligt de uitdaging voor u om de VIC conform planning uit te voeren, gericht op het onderbouwen van het rechtmatigheidsoordeel door de raad inclusief oordelen over de rechtmatigheid van financiële beheershandelingen. Dat vereist een tijdig inzicht in de werkzaamheden en voldoende capaciteit om deze controles met de benodigde kwaliteit en diepgang uit te voeren.

Overigens zien wij dat de gemeente Nijkerk binnen de BLNP samenwerking ten aanzien van de voorbereidingen op de rechtmatigheidsverantwoording stappen in de goede richting aan het zetten is.

Geen significante wijzigingen in de reikwijdte van de controle

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in onze opdrachtbevestiging d.d. 29 september 2022 en de door de raad vastgestelde controleverordening. Er is gedurende de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Ook hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de reikwijdte.

Geen wijzigingen in significante verslaggevingsvoorschriften

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2022. Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Inschattingen door het management

In onze risicoanalyse en controleaanpak van de gemeente Nijkerk hebben wij een significant risico aangemerkt die betrekking heeft op inschattingen door het management. Conform onze controleaanpak hebben wij 'management override of controls' aangemerkt als significant risico.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Adm.organisatie en interne beheersing
- IT-audit
- Overige onderwerpen
- Bijlagen

Wet Normering Topinkomens

De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2022 niet meer bedragen dan € 216.000 per jaar. Daarnaast dienen instellingen de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT. In 2022 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Bijlagen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 1: SiSa-bijlage 2022

Regeling nummer	Regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €'s	Toelichting fout/onzekerheid
J&V A13	Incidententele bijdrage ondersteuning naleving controle op controletoeegangsbewijzen	-	-	-
J&V A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	-	-
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	-	-	-
BZK C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	-	-	-
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	-	-	-
BZK C43	Regeling Reductie Energiegebruik Woningen	-	-	-
BZK C55	Aanpak energiearmoede	-	-	-
BZK C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	-	-	-
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	-	-	-
BZK C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	-	-	-
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	-	-	-
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	-	-	-
I&W E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	-	-	-
I&W E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	-	-	-
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022	-	-	-
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2022	-	-	-
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers	-	-	-
SZW G10	Wet inburgering 2021 gemeentedeel 2022	-	-	-
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel	-	-	-
SZW G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente	-	-	-
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	-	-	-
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	-	-	-
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	-	-	-
VWS H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Onzekerheid	€158.521	Als gevolg van het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie is sprake van een onzekerheid.
Totaal onzeker			€ 158.521	
Totaal fout			Nihil	

Daarnaast is in regeling C9 Specifieke uitkering Woningbouwimpuls (C9) de cumulatieve opbrengsten niet volledig opgenomen. Een bedrag groot € 60.000 inzake een subsidie van Provincie Gelderland is niet opgenomen in de cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T).

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 2: Materialiteit

Controleaanpak en uitvoering controle

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met de door ons voorgenomen controleaanpak. Dat houdt in dat wij onze controle voor een groot deel gegevensgericht hebben uitgevoerd.

Onze controleaanpak is onder andere gebaseerd op een adequate risicoanalyse. Wij hebben enkele gesprekken met ambtelijk medewerkers gevoerd over de binnen de gemeente Nijkerk intern toegepaste risicoanalyse, het werkprogramma en de aanpak van de te verrichten verbijzonderde interne controlewerkzaamheden.

Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

De raad bepaalt de goedkeuringstolerantie die de accountant bij zijn controle van de jaarrekening dient te hanteren. Normaliter wordt hiervoor de richtlijn op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) aangehouden, zo ook door de gemeente Nijkerk.

Op grond van de jaarrekening 2022 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten 1% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 1.403.750 en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 4.211.250. Wordt deze goedkeuringstolerantie niet overschreden, dan kan een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. De goedkeuringstolerantie is een kwantitatieve maatstaf. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. Door de gemeenteraad is geen aparte rapporteringstolerantie, voor zowel fouten als voor onzekerheden, vastgesteld.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 3: Onafhankelijkheid en ViO

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Nijkerk

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Eshuis ingebed.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Eshuis beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Eshuis.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze partners en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 4: Communicatie met governance belaste organen

Bevestiging bij de jaarrekening	☒	Wij zullen ten tijde van de afwikkeling van de jaarrekeningcontrole 2022 een bevestiging bij de jaarrekening van de burgemeester van de gemeente ontvangen.
Verbonden partijen	☒	Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de transacties met verbonden partijen.
Overige kwesties die aandacht vragen van de met governance belaste personen	☒	De overige kwesties die aandacht vragen van de met governance belaste personen zijn opgenomen in dit verslag.
Tekortkomingen interne controle	☒	Voor de tekortkomingen in de interne controle verwijzen wij naar de management letter 2022 d.d. 3 januari 2023, alsmede onze toelichtingen in dit verslag.
Wijzigingen in de controleverklaring	☒	Geen sprake van wijzigingen in de controleverklaring.
Feitelijke of vermoedelijke gevallen van fraude, niet-naleving van de wet- en regelgeving of illegale handelingen	☒	Geen sprake van feitelijke of vermoedelijke gevallen van fraude, niet-naleving van de wet- en regelgeving of illegale handelingen.
Significante moeilijkheden	☒	Geen sprake van significante moeilijkheden.
Meningsverschillen met het management of opgelegde beperkingen	☒	Er is geen sprake van meningsverschillen met het management en/of opgelegde beperkingen.
Andere informatie	☒	Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.
Inbreuken op de onafhankelijkheid	☒	Er is geen sprake van inbreuken op de onafhankelijkheid.
Grondslagen voor financiële verslaggeving	☒	Wij hebben vastgesteld dat de grondslagen voor de financiële verslaggeving in 2022 juist zijn toegepast.
Significante kwesties die zijn besproken of waarover is gecorrespondeerd met het management	☒	De significante kwesties die zijn besproken of waarover is gecorrespondeerd met het management blijken uit dit verslag.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 5: Beperking verspreidingskring

Dit verslag wordt aangeboden op basis van de veronderstelling dat het alleen bedoeld is ter informatie van de met governance belaste personen van de gemeente, dat er niet uit mag worden geciteerd en niet naar mag worden verwezen, geheel of gedeeltelijk, zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming en dat wij met betrekking tot het verslag geen enkele verantwoordelijkheid accepteren jegens enige daartoe.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 6: Toelichting financiële kengetallen

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | Staatsblad 2015, 206

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB respectievelijk opcenten op de motorrijtuigenbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Op voorstel van de stuurgroep die naar aanleiding van het advies door de Commissie vernieuwing BBV is ingesteld is ervoor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. In de eerste plaats is voor een landelijk gemiddelde gekozen omdat over het algemeen geen maximum is gesteld aan belastingentarieven, zoals bij de OZB en parkeerbelasting. Daarnaast geeft een gemiddelde meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie dan wanneer het gerelateerd wordt aan een maximaal te heffen tarief en worden deze gemiddelden ook onderling door provincies of gemeenten gebruikt om lasten te vergelijken. Ook is er vanuit de praktijk behoefte bij provincies, gemeenten en andere belanghebbende om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten en provincies. De hoogte van belastingtarieven komen dus niet in een vacuüm tot stand; er wordt daarbij rekenschap gegeven hoe de (eigen) lastendruk (via tarifiering) zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Zo publiceert het Coelo de Atlas van de Lokale Lasten, een macro- en micro-overzicht van opbrengsten van de hoogte en ontwikkeling van tarieven, heffingen en woonlasten dat mede daarvoor wordt gebruikt. Ook wordt voortaan in de meicirculaire van het provincie- en gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting en de woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten of opcenten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.